

BONEN EN ERWTEN HEBBEN SLECHTS EEN KLEINE MARGE

Het arbeidsinkomen voor bonen en erwten is in grote mate afhankelijk van de opbrengst (kg) per ha. Gezien de korte teeltduur op het veld, heeft het weer hierop een grote impact. De afgelopen vier jaar werden we geconfronteerd met extremere weersomstandigheden. In combinatie met stijgende kosten en de vrij stabiele contractprijs is de marge tussen bruto-opbrengst en totale kosten de afgelopen vijf jaar alsmat kleiner geworden, tot zelfs negatief.

– Stefanie Delbeke, tuinbouwconsulent Boerenbond

.....
Volg op basis van een eigen
bedrijfseconomische boekhouding
je arbeidsinkomen op over
meerdere teeltseizoenen.
.....

**SLIMMER
BOEREN
MET
CIJFERS**

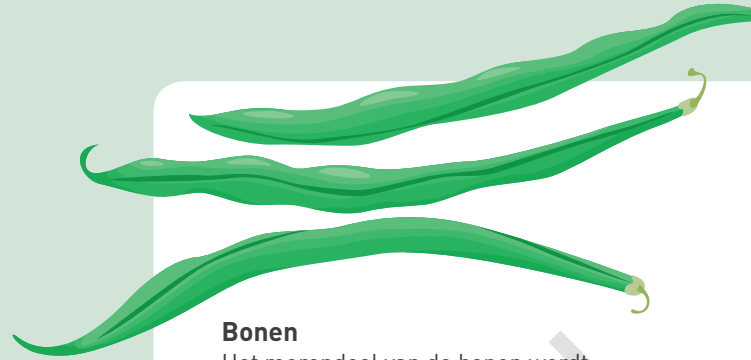

Erwten en bonen zijn wat areaal betreft de twee belangrijkste openluchtgroenteteelten in België. In 2017 namen ze respectievelijk 19% en 15% in van het areaal openluchtgroenten. Deze akkerbouwmatige groenten worden bijna uitsluitend geteeld voor de industrie. Beide teelten werden de afgelopen jaren geconfronteerd met sterke fluctuaties in het arbeidsinkomen (= bruto-opbrengst – totale kosten). Dat lag zelfs verschillende teeltseizoenen een stuk lager dan in 2008.

Fluctuatie en dalende trend arbeidsinkomen

De bruto-opbrengst (euro/ha) wordt bepaald door de opbrengst (kg/ha) en de contractprijs en -voorwaarden. Als bonen- of erwtenteler ken je de contractvoorwaarden en -prijs in het begin van het teeltseizoen. De opbrengst is afhankelijk van meerdere

factoren. Zo spelen de zaaidatum en weersomstandigheden een belangrijke rol, maar ook onder meer de grondsoort en de geschiedenis van het perceel. Bonen en erwten bevinden zich slechts een beperkt aantal weken op het veld. Als het weer net in die weken tegenvalt, is dit snel voelbaar in de opbrengst. Sinds 2015 werden deze teelten geconfronteerd met extremere weersomstandigheden (2015: hitte in juli, 2016: overvloedige regen mei-juni, 2017 en 2018: droogte). Rekening houdend met deze factoren kunnen er grote variaties in opbrengst zijn tussen individuele telers in hetzelfde jaar en tussen de verschillende jaren van een individuele teler.

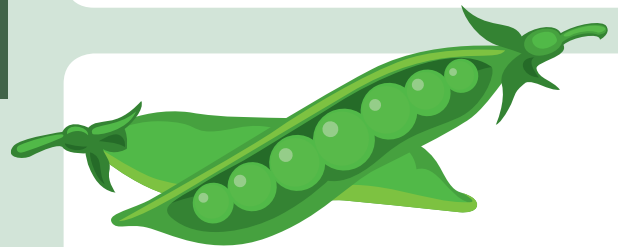

Bonen

Het merendeel van de bonen wordt geteeld in eerste vrucht. De opbrengsten van bonen kunnen gedurende één seizoen sterk variëren naargelang het weer, en dus naargelang de zaaidatum. Dit wordt grotendeels weerspiegeld in het arbeidsinkomen. Toch wordt vastgesteld dat het arbeidsinkomen (de vergoeding voor de geleverde arbeid van de bedrijfsleider(s)) het afgelopen decennium dichtbij het break-evenpunt komt. Bovendien stellen we vast dat het arbeidsinkomen de afgelopen tien teeltseizoenen meestal onder het niveau van 2008 uitkwam. Dat was een gemiddeld goed jaar (figuur 1).

Kosten bonen stijgen

De totale kosten (= variabele + vaste kosten) om bonen te telen stijgen. Sinds 2008 is de totale kostprijs gemiddeld met 13,6% gestegen. De variabele kosten dragen voor 63% bij aan de totale kosten.

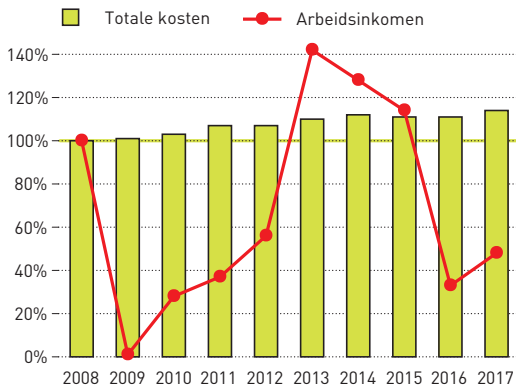

Erwten

De gemiddelde opbrengst van erwten kreeg het voornamelijk de afgelopen drie tot vier jaar hard te verduren. Dit wordt opnieuw weerspiegeld in het arbeidsinkomen. In figuur 3 kunnen we zelfs vaststellen dat in 2016 en 2017 gemiddeld gezien een negatief arbeidsinkomen werd gegenereerd. Net zoals bij de bonen fluctueert het arbeidsinkomen van erwten sinds 2008. En de trend is negatief. Slechts drie teeltseizoenen deden het beter dan 2008.

Totale kosten erwten

Ook voor erwten stijgen de totale kosten, zelfs met een nog iets sterkere trend dan bij bonen. Sinds 2008 stijgen de totale kosten met 18,6%. De vaste kosten zijn gelijkaardig aan die van bonen, zowel wat

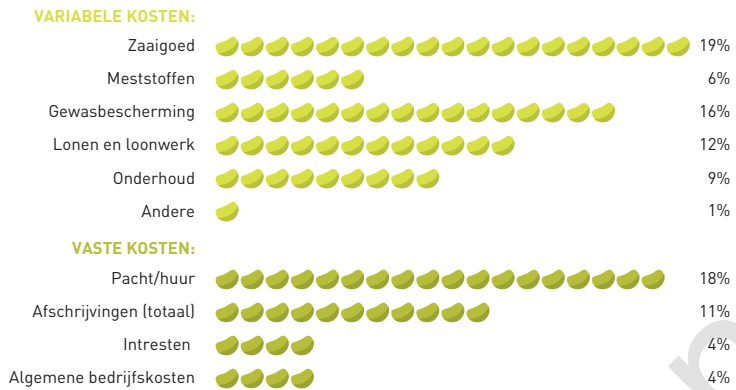

Figuur 1 Evolutie van de totale kosten en het arbeidsinkomen van de bonen relatief ten opzichte van 2008. De resultaten voor 2017 zijn nog onvolledig

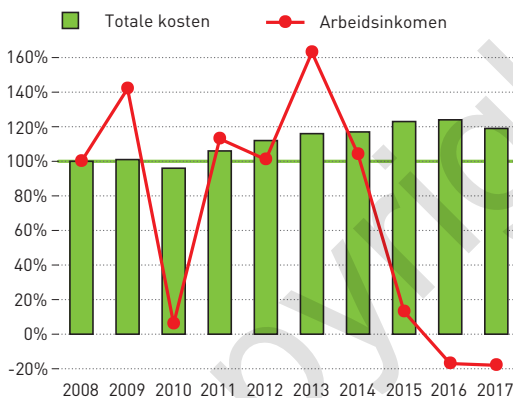
De kosten van zaaigoed en loonwerk hebben het grootste aandeel in de variabele kosten, gevolgd door gewasbescherming. Deze kosten fluctueren in functie van externe factoren zoals het weer. In natte omstandigheden is er een hogere ziektedruk, in droge omstandigheden is het moeilijker om de onkruiden te bestrijden. Toch kennen de gewasbeschermingskosten een stijgende trend. Daarnaast is het beschikbare pakket aan gewasbeschermingsmiddelen beperkter

geworden. Een kostenpost waarmee we de afgelopen 2 jaar meer mee geconfronteerd werden in de bonenteelt, die bovendien moeilijker per teelt te definiëren zijn, is beregening. Zeker wanneer een op het bedrijf aanwezige beregeningshaspel ingezet wordt voor meerdere teelten. Enerzijds kost het onderhoud (= brandstof of elektriciteit + kleine aankopen en herstellingen) geld, anderzijds zijn er de investeringskosten (= afschrijving, vaste kosten). Daarnaast is

er ook nog de beschikbaarheid van water. In sommige gevallen moet het water aangevoerd worden, met aanzienlijke loonwerkkosten tot gevolg. De vaste kosten worden bijna voor de helft ingevuld door de (fictieve) pacht van het perceel. De afschrijvingskosten bestaan voornamelijk uit machines en materiaal die ingezet worden voor grondbewerking en het onderhoud van de teelt. Het zaaien en oogsten valt bij akkerbouwmatige groenten onder loonwerk.

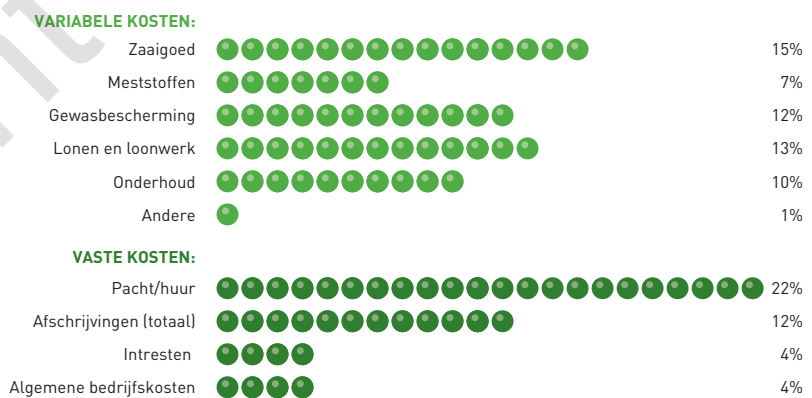

Figuur 2 Opdeling van de totale kosten (variabele en vaste kosten) voor het telen van bonen op basis van het gemiddelde van de teeltseizoenen 2013-2017

Figuur 3 Evolutie van de totale kosten en het arbeidsinkomen van de erwten relatief ten opzichte van 2008. De resultaten voor 2017 zijn nog onvolledig

niveau als verdeling betreft. De variabele kosten voor erwten (58% van de totale kosten) worden hoofdzakelijk ingevuld door de prijs van het zaaigoed, gewasbescherming en loonwerk. Uit de boekhoudingen kunnen we afleiden dat voornamelijk de loonwerkkosten omhoog gaan. Die zijn bijna verdubbeld ten opzichte van 2008.

Figuur 4 Opdeling van de totale kosten (variabele en vaste kosten) voor het telen van erwten op basis van het gemiddelde van de teeltseizoenen 2013-2017

Bonen en erwten hebben een beperkte marge tussen bruto-opbrengst en totale kosten. In combinatie met de hogere risico's op tegenvallende opbrengsten is het voor iedere teler belangrijk om op basis van een eigen bedrijfseconomische boekhouding het arbeidsinkomen op te volgen over verschillende teeltseizoenen.